METSÄ- JA KIELIPOLITIIKKAA PUOLISEN VUOSISATAA SITTEN

A. BENJ. HELANDER

FORST- UND SPRACHPOLITIK IN FINNLAND VOR ETWA 50 JAHREN.

REFERAT

Helsinki 1942 Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kirjapainon Oy.

Metsäpolitiikkaa on Ruotsi-Suomessa ja Suomessa jo kauan harjoitettu. Sehän kuvastuu varsin selvästi niissä metsää ja sen käyttöä koskevissa laeissa ja asetuksissa, joita vuosisatojen varrella on laadittu ja säädetty ja joiden vaikutukset ovat ulottaneet tai olisi tullut ulottua meidän metsätalouteemme. Hyvin suurelta osaltaan se on koskenut jakamattomien metsien omistussuhteita, myöhemmin valtion metsiä ja vasta verrattain myöhään määrätietoisesti yksityismetsiä. Jos selailee asiakirjoja noin puolen vuosisadan takaa, havaitsee pian, että huomio silloin hyvin suurelta osaltaan koski valtion metsätaloutta, mikä on luonnollistakin, kun muistetaan, että metsätaloudellisesti kauaskantoisimpia metsäpoliittisia askeleita, jotka meillä on otettu, metsähallinnon perustaminen, oli suhteellisen äskettäin tapahtunut ja laajat kansankerrokset kiinteästi tarkkasivat sen seurauksia ja tuloksia. Valtion metsätalous joutui siitä syystä monipuoliseen ristituleen ja se pantiin tilille milloin mistäkin asiasta, toimenpiteestä tai laiminlyönnistä.

Metsäpoliittinen ajatusten vaihto suuntautui silloin kuten meidänkin päivinä muutamiin keskeisiin kysymyksiin, valtion maiden asutukseen, metsähallintoon, sen ansioihin ja puutteisiin, metsävirastoon yleensä, valtion metsien hoitoon ja käsittelyyn, myyntipolitiikkaan ja metsäopetukseen. Kysymyksien käsittelyssä ei silloin yhtävähän kuin nykyisinkään, aina oltu objektiivisen rauhallisia, ja 1870—1890-vuosien mielipiteiden vaihdossa voidaan huomata varsin väkevä annos sellaista ainesta, joka oli omansa sitä häiritsemään ja antamaan keskustelulle kiihkeyttä ja henkilökohtaista sävyä. Elettiin kieliriidan kultaista aikaa ja se riita oli omansa antamaan kaikelle, mikä joutui sen läheisyyteen tai tahallisesti vietiin sen piiriin, omaa erikoismakuansa. Tuntosarvet koholla vainuttiin kaikkialla fennomanista tai svekomanista hapatusta eikä näin tapahtunut vähimmin siinä piirissä, jota metsäpolitiikka kiinnosti. Näin ollen jää useinkin epävarmaksi, oliko itse asia ratkaiseva vai oliko arvostelujen ja ehdotuksien perimmäisenä taustana jokin kielipoliittinen pyrkimys tai riitaveljelle osoitettu ojennus. Pahemmin erehtymättä voidaan sanoa, että arvostelevana puolena esiintyivät pääasiassa suomalaiset piirit. Olisi kumminkin väärin väittää, että syynä tähän olisi ollut pelkästään kielitaistelussa

yleinen ruotsin- ja suomenmielisten virkamiesten vastakkainen rintama ja kilpailu, kyllä syyt olivat syvemmälläkin. 1880-luvun mielipiteisiin tutustuttaessa on joka tapauksessa hyvä muistaa kielipoliittista taustaa ja arvosteluissaan huomioida, miten se on saattanut asialle antaa oman värinsä.

Kysymys, joka aina on ollut erikoisen huomion alaisena, ja joka n. 50—60 vuotta sitten oli yhtä polttava kuin tänä päivänäkin, oli valtion maiden asuttaminen. Se on aina ollut omansa kiinnostamaan ihmisiä, paljon niitäkin, jotka eivät ole mitään metsäasioiden tuntijoitakaan, ja se on ollut sitä mielenkiintoisempi kun se on kansantaloudellisesti, väestöpoliittisesti ja sosiaalisesti laajakantoinen.

Saattaa olla syytä luoda lyhyt katsaus siihen, mitä tällä alalla oli tapahtunut 1800-luvun puolivälistä.

Ruotsin vallan aikana oli jo olemassa jonkinlainen metsänhoitajakunta (jägeristat), jonka tuli valvoa kruununpuistoja, eläintarhoja, metsiä ja lehtoja. Valtion metsät ja valtion yhteismetsät, maakuntain ja kihlakuntain yhteismetsät, niihin luettuina n.s. kruununtalojen sekä virkatalojen metsät, olivat maaherrain seka kruununpalvelijain hoidossa ja valvonnassa. 1851 annetun väliaikaisen ja 1859 annetun vakinaisen metsänhoitoviraston asettamista koskevan julistuksen mukaisesti asetettiin kruununpuistot tämän viraston hoidon ja valvonnan alle. Mikäli valtion maita ei oltu mitattu ja kruununpuistoiksi tehty jäivät ne edelleen maaherrain valvonnan alaisiksi, mutta vähän myöhemmin voitiin paitsi kruununpuistoja myös muut käyttämättömät metsät muodostaa hoitoalueiksi ja asettaa metsänhoitajan johdolla käytettäviksi. Kun kruununpuistoiksi julistaminen joutui pysähdyksiin ja enimpien valtionmetsämaitten käyttö vielä jäi avonaiseksi vakautui vähitellen se käytäntö, että valtion metsät jäivät metsänhoitoviraston hoitoon. Seurauksena tästä oli, että tämä virasto lähinnä joutui vastaamaan sen väestön taloudellisista oloista, joka oli asettunut valtion maille asumaan tai omavaltaisesti sinne raivasi viljelyksiä, ja suuntaamaan ja ohjaamaan niitä uutisraivaajia, jotka näihin metsiin pyrkivät. Sille annettiin yhteiskunnallisesti ja sosiaalisesti niinhyvin edsevastuullinen kuin arkaluontoinen tehtävä, joka monellekin metsänhoitajalle saattoi tulla epämieluisana yllätyksenä ja johon moni ei kenties ollut päteväkään.

Tuloksena olikin, että jo niin aikaisin kuin 1863—64 valtiopäivillä useassa säädyssä oli herätetty kysymys valtion mailla olevien asukkaiden aseman selvittämisestä ja valtion metsien hallinnon muuttamisesta. Alotteentekijöiden takana oli todennäköisesti jo silloin voimakas opinioni,

jota hallitus ei voinut jättää huomioonottamatta. Se komisiooni, joka tämän johdosta asetettiin, ja johon kuului kuvernööri Carl von Kraemer sekä herrat Leonh. Pentzin ja B. A. Lindström, tutki laajoilla matkoilla erikoisesti mainittujen asukkaiden taloudellista asemaa y.m. asiaa valaisevia seikkoja. Komisioonin lausunnosta, joka on nykyisin monessa suhteessa mielenkiintoinen historiallinen asiakirja, huomataan helposti, että asutusoloissa on ollut paljon alkuperäistä järjestämättömyyttä. Valtionmetsiä väestö oli jo ammoisista ajoista pitänyt vapaana maana, »johon jokainen uudisviljelijä voi asettua». Metsien hoitajien oli ollut varsin vaikeata turvata valtion omistusoikeutta. Vaikka metsähallinto oli tullut perustetuksi, oli siitä huolimatta uusia valtauksia sattunut. Lausunnossa palataan usein häätämiskysymykseen ja sen oikeutukseen, josta epäsuorasti käy ilmi, että häätämistä on tapahtunut tai ainakin vaadittu. Valtion metsissä oli osa mäkitupalaisia, joilla ei ollut viljelyksiä, mutta useimmilla oli viljelyksiä ja karjaa ja joukossa oli sellaisia, joiden toimeentulo oli hyvällä kannalla. Ainoastaan harvat olivat hankkineet laillista oikeutta sijoittua, enimmät olivat alkaneet maata viljellä ja vähin erin saaneet nautinto-oikeuden maihinsa.

Komisiooni oli mielipiteiltään yleensä viljelysystävällinen. Valtion mailla esiintyvät viljelyskelpoiset maat olivat sen mielestä, mikäli siihen oli tilaisuutta, viljelykselle avattavat. Metsää oli niille annettava milloin valtion maiden sopiva rajoittaminen sen salli, mutta milloin viljelysmaat olivat valtion maiden keskellä, ei ollut sopivaa eroittaa niille erikoista metsäalaa, vaan tuli uudistilan, ainakin jonkun määräajan kuluttua ostaa puutarpeensa ympäröivästä valtion metsästä. Komisiooni katsoi valtion edun vaativan, että valtionmailla olevat asutukset ja torpat, n.s. kruununmetsätorpat, pystytetään voimassa ja että niistä muodostetaan vakaalla hallinto-oikeudella hallittavia uudistaloja ja kruununmetsätorppia. Jos ne sitävastoin viljelysmaiden puutteen vuoksi eivät kannattaneet, olisivat ne hävitettäviksi tuomittavat. Valtion mailla oli kumminkin sellaisia asukkaita, mäkitupalaisia, jotka eivät olleet harjoittaneet varsinaista maanviljelystä tai jotka olivat tuhlanneet vaivannäköään sellaisten maiden raivaukseen, joissa varsinaista peltoviljelystä ei voinut harjoittaa. Näistä sanottiin, että »niinkauan kuin he elävät rehellisesti ja hankkivat itselleen luvallisen toimeentulon, ei ole mitään syytä häätää heitä asuinsijoiltaan ja pakottaa heitä ja heidän perheitään maan ja heidän itsensä vahingoksi kiertolais-köyhälistön elämään». Heistä saattaa olla metsätaloustöissä apua ja jos puiden menekki kasvaa, voivat he saada »heidän tarpeitaan vastaavan, vaatimattoman (nödtorftig) toimeentulon». Jos sitä-

vastoin joku käyttäisi asemaansa väärin, ja tulisi suoranaisesti vahingolliseksi tai pitäisi asuntoaan vain manttaalikirjoituksen vuoksi ollen siitä perheineen poissa kerjuumatkalla, on sellaiset vahingolliset asukkaat häädettävä.

Kajoamatta pitemmälti tähän lausuntoon huomautettakoon, että se ja siinä tehdyt ehdotukset eivät johtaneet asutuskysymyksen lopulliseen selvittelyyn eikä metsänhoitoviranomaisten arkaluontoisen tehtävän sanottavaan helpottumiseen.

Hallitus antoi lausunnon johdosta metsäviranomaisille käskyn torppain väliaikaisesta verollepanosta kunnes lopullinen verollepano voisi tapahtua. Täten seurasi kausi, jolloin valtionmailla asuvien asema saatiin turvatummaksi kuin ennen. Samalla astui päiväjärjestykseen kysymys uusien kruununmetsätorppien perustamisesta niinhyvin kruununpuistoihin kuin muille valtion metsämaille. Siihen hallitus myös suostui ja 1870-luvulla lisääntyi näiden määrä verrattain ripeässä tahdissa.

Jos ken luulee, että asiat nyt olivat järjestyksessä ja jonkinlainen rauha oli palannut, erehtyy pahoin. Valtiopäivillä 1872 oli valtion metsätalous miltei koko laajuudessaan taas esillä ja yleinen valitusvaliokunta lausui käsityksenään, että kruununmaan asukkaat olivat joutuneet surkuteltavaan tilaan sen kautta, että valtionmetsät on otettu tarkemman huolenpidon ja hoidon alaisiksi. Tosin tähän vastattiin, että niiden asema oli parempi kuin yksityisten mailla olevien, mutta tämä huomautus ei paljon vaikuttanut. Valtiopäivillä lausuttiin metsäviranomaisista ja metsänhoitajista niin murhaavia arvosteluja, että ne osoittivat mielialan eräillä tahoilla olevan mainittuja kohtaan suorastaan vihamielisen epäsuopean. Ja tämä arvostelu koski sekä metsäviranomaisten suhtautumista asutukseen että heidän yleistä pätevyyttään, heidän opetustaan, Evon metsäopistoa y.m. Täydellä todella ehdotettiin metsäviraston lakkauttamista tai suurta supistamista ja asianomainen valiokunta yhtyikin siihen ehdotukseen, että huomattava supistus olisi toimeenpantava.

Rauha ei siis ollut palannut ja uudestaan oli ryhdyttävä neuvottelemaan siitä, missä oli vika. Tässä mielessä asetettiin 1873 uusi komitea, jonka yhtenä jäsenenä oli ylimetsänh. Carl Nummelin. Sen tuli tarkastaa uudistalojen perustamista ja kruununmetsätorppia koskevia asetuksia ja määräyksiä ja suunnitella niihin ehkä tarpeellisia muutoksia. Nyt tapahtui se ihme, että tämä komitea, joka sai mietintönsä valmiiksi 1875, ehdotti, että valtion maalla olevat viljelyskelpoiset maat saadaan uudistalojen perustamiseksi luovuttaa vain siinä tapauksessa, että viljelyksestä ei ole haittaa valtion metsätaloudelle. Komitea ei

ollut yksimielinen, mutta hallitus antoi 1877 julistuksen, jossa komitean ehdotuksia oli noudatettu ja jonka mukaan asutus valtionmetsissä jäi pääasiassa valtion metsäviranomaisten käsiin. Julistuksessa sanottiin nim., että ne valtion yhteis- ja pyykitetyt liikamaat, jotka katsotaan valtion metsänhoidolle tarpeellisiksi, ovat kruununpuistoksi erotettavat. Uudistaloja perustettakoon vain siellä, missä siitä ei ole valtion metsänhoidolle haittaa. Metsänhoitajan tehtäväksi jätettiin tutkia käyttämättömän maan laatu ja sen sopivaisuus kruununpuistoksi tai talon perustamiseen, voiko uudistalon perustaa ilman että se haittaa muun alueen käyttämistä metsänviljelykseen, ja samalla tehdä ehdotus valtion maan loppullisesta käyttämisestä. Aikaisemmin esitettyjen mielipiteiden ilmaisujen valossa tuntuu tosiaankin ihmeelliseltä, että metsänhoitoviranomaiset saivat näinkin suuren vaikutusvallan alalla, jonka tuntijoita ja harrastajia oli näyttänyt olevan rajattomasti.

Mutta vielä suurempi ihme tapahtui samoihin aikoihin. 1873 asetettiin myös toinenkin komitea, jonka puheenjohtajana oli C. J. Jägerhorn ja jäseninä m.m. metsänhoitaja C. Emil Rancken ja J. H. Thomé sekä pari tunnettua liikemiestä, A. W. Wahren ja C. H. Ahlquist. Se sai tehtäväkseen esittää selvityksen siitä, oliko olemassa oikeutettua pelkoa metsiemme liikahakkuusta, josta Suomen Talousseura oli hallitukselle jättämässään kirjeessä tehnyt huomautuksen. Komitea oli pessimistinen ja tuli siihen tulokseen, että metsiämme hakattiin liikaa. Tilanne oli siksi vakava, että sen mielestä oli tarpeellista ryhtyä toimenpiteisiin valtion metsämaiden kartuttamiseksi siihen sopivilla paikoilla, etenkin ylänteillä, muodostamalla isonlaisia yhtäjaksoisia metsäalueita maan keski- ja eteläosissa. — Tämä ehdotus ei joutunut paperikoriin vaan johti siihen, että hallitus antoi metsähallitukselle toimeksi ryhtyä metsämaita ostamaan. Vuonna 1877 määrättiin silloinen Kemin tarkastuspiirin ylimetsänhoitaja Carl Nummelin metsähallitukseen näiden ostojen jouduttamista ja toimeenpanoa varten. Vuoteen 1893 mennessä oli valtiolle ostettu n. 60,000 ha metsää, pääasiallisesti maan eteläosissa. V. 1894 metsähallitus anoi uutta määrärahaa tarkoitusta varten, mutta sitä ei silloin enää myönnetty.

1872 valtiopäivillä annetusta äänekkäästä ja ankarasta ripityksestä huolimatta on 1870-luku yleensä vain metsähallinnon myötäkäymisen aikaa. Syitä kovinkaan syvästi tutkimatta voitanee tämä odottamattomalta tuntuva ristiriita selvittää muistuttamalla mm., että metsien arvo 1870-luvun alkuvuosina kohosi ja että valtion tulot omista metsistä alkoivat nousta. Nousukausi oli tosin lyhyt, mutta seurauksiltaan tehokas.

Sen laskeutuessa mielipiteet palasivat vanhoille raiteilleen ja taistelu oli käynnissä.

Valtion metsien asutuskysymys joutui uudestaan päiväjärjestykseen ja nyt vallan toisenlaisten tunnustähtien alla. Huomautettakoon tässä yhteydessä, että senaatin kamaritoimituskunnan päällikön paikalle oli tullut uusi mies. 1882 kutsuttiin nim. Y. K. Yrjö-Koskinen senaattiin ja hänelle uskottiin vastamainittu tehtävä.

Yrjö-Koskisen nimittäminen merkitsi käännekohtaa maamme sisäisessä elämässä, sillä hänen mukanaan tuli hallitukseen suomalaisen puolueen johtaja, tapahtuma, joka aikoinaan herätti suurta huomiota ja antoi aihetta puolueiden väliseen kiihtyneeseen taisteluun. Kun Yrjö-Koskinen jo vuonna 1885 kutsuttiin kirkollisasiain toimituskunnan päälliköksi, määrättiin hänen tilalleen kamaritoimituskuntaan K. E. F. Ignatius, Yrjö-Koskisen läheinen aatetoveri.

1888 metsähallitus siirrettiin maanviljelystoimituskunnan alaisuudesta kamaritoimituskuntaan. Siitä lähtien oli siis metsähallitus Ignatiuksen johdon alainen, kuultuaan aikaisemmin senaattori O. Norrménin alaisiin virastoihin.

Norrmén oli tunnetusti jyrkkä ruotsinmielinen. Hänestä on annettu tunnustus, että hän oli tarmokas, aloitekykyinen henkilö, jonka ansiot maatalouden alalla ovat hyvin huomattavat. Hänen metsätaloudellinen asiantuntemuksensa lienee ollut vähäisempi, mutta taitavana hallinnollisena virkamiehenä hän oli hyvinkin selvillä siitä, miten epäkiitollista oli ajaa sellaisen taloudenhaaran etuja, joka itsepintaisesti ja kauan tuotti tappiota tai ainakin hyvin vähäisiä tuloja. Hänen suhtautumisensa valtion metsätaloudellisiin kysymyksiin oli varsin myönteinen, mutta oli aikoja, jolloin kaikki positiiviset toimenpiteet metsäasian hyväksi olivat mahdottomia ja jolloin, kuten aikanaan A. G. Blomqvistkin huomautti, metsähallitus ja sen ylin johto oli torkahtanut jonkinlaiseen toimettomuuden ja passiivisuuden kuolettavaan uneen. »Syksyn harmaat pilvet painavat raskaasti metsätaloudellista taivaanrantaamme.»

Kielipoliittisen tapahtuman seurauksien ei tietysti sellaisenaan tarvinnut merkitä mitään suunnanmuutosta metsäpoliittisessa suhteessa, mutta näin kumminkin kävi. Mutta, antakaamme tapahtumain itsensä puhua puolestaan.

Syrjästä seuranneen on varmaankin vaikeata käsittää, mitä puolueryhmityksien muutoksella silloisessa senaatissa oli tekemistä metsäpolitiikan kanssa, sehän ei mitenkään voinut vaikuttaa sellaisen viraston kuin metsähallituksen ja metsänhoitolaitoksen toimintaan. Muutos kohdistui

— niin sanottanee — kai pääasiassa suomenkielen yhä laajemmaksi tulevaan käyttöön, suomenkielisten oppikoulujen lisäämiseen, uuden virkamiespolven kasvattamiseen y.m.

On muistettava, että Yrjö-Koskinen oli oppinut historiantutkija, mutta ennenkaikkea elävään elämään ja sen ilmiöihin kiinnostunut valtiomies, joka nuoruusvuosista lähtien oli omistanut suurta huomiota kansantaloudellisiin kysymyksiin. Hän oli liikkunut silmät auki ja nähnyt miten suomalaisen väestön taloudellinen asema ja kehitys oli monessa suhteessa kovin alkuperäistä ja puutteellista. Köyhäinhoito, käsityötä ja teollisuutta harjoittava väestö, väestökysymys, Pohjanmaalla (Suupohjassa) rehottava hurjistelu (puukkojunkkarit), elinkeinovapaus, työväen kysymys, rahakysymys, verotusasiat, osuustoimintaliike, pääoman ja työn suhde, jakolainsäädännön uudistus ja maan osittaminen y.m. olivat hänen kirjoitustensa ja huomionsa kohteina. Mutta ulottuipa hänen harrastuksensa myös metsäkysymyksiinkin ja hän arvosteli huolestuneena sitä kehitystä, joka 1870-luvun alussa johti metsien järjettömään ryöstöön tuottamatta metsänomistajille varallisuuden kasvua. Tällainen menettely ei ollut terveellinen. Varallisuutta kartutetaan vain ihmisten taidon, ahkeruuden ja sivistyksen voimalla.

Maatalouden harjoittajan, uudisasukkaan, palstatilallisen ja mökkiläisen kohtalo oli siitä syystä hänen sydäntään hyvinkin lähellä eikä näin ollen sovi ihmetellä, että hän tehokkaasti myötävaikutti sellaisten toimenpiteiden hyväksi, joilla hänen mielestään taloudellisessa ahdingossa ja sen mukaisessa elämäntasossa olevia ihmisiä kävi auttaminen ja kansamme sisäistä lujuutta vahvistaminen.

K. E. F. Ignatius joutui virkansa puolesta välittömästi kosketuksiin metsätaloudellisten kysymysten kanssa ja hänen oli omalta kohdaltaan ratkaistava suhteensa valtion metsäpolitiikkaan. Historiantutkijana, maantieteilijänä ja tilastomiehenä hän oli perusteellisemmin kuin enimmät aikalaisensa tullut tuntemaan maamme, sen väestön ja yhteiskunnallisen rakenteen. Ennen muuta oli tilaton väestö ja sen aseman parantaminen hänen sydämellään. Hänen alotteestaan perustettiin m.m., mikä tässä yhteydessä ansaitsee valaisevana piirteenä mainitsemista, tilattoman väestön rahasto, joka ennen pitkää kasvoi 2.4 milj. mk:n suuruiseksi. — Ignatius ei tietysti kamariherrana ja virkapöydän ääressä istuneena miehenä voinut olla mikään metsäasiain tuntija siinä mielessä, että hän olisi pystynyt arvostelemaan metsiä tai niissä toimeenpantavia töitä, mutta koetti parastaan siinäkin suhteessa.

Edellä sanotun valaistuksessa käynee kenties ymmärrettäväksi, miksi

hallituksen metsäpolitiikassa tapahtui muutos. Tämä muutos huomattiin selvimmin valtion metsämaita koskevassa asutuspyrkimyksessä. Todennäköisesti Ignatiuksen alotteesta asetettiin 1886 komitea tarkastamaan valtion yhteis- ja liikamaitten käyttämisestä voimassa olevia asetuksia ja valmistamaan uutta asetusehdotusta, »jolloin etupäässä olisi katsottava viljelyksen etua, mutta tarpeellinen huomio pantava myös järkiperäiseen metsänhoitoon» sekä tekemään ehdotus sopivimmasta tavasta valmistaa »järjestelty suunnitelma» kruunun liikamaitten lopulliselle käyttämiselle. Komitean puheenjohtajaksi kutsuttiin kenraali, kuvernööri A. Järnefelt, maanmittari Niklas Hertz, ylimetsänhoitaja Carl Nummelin, tohtori Edvin Nylander, sekä herrat Waldemar Rönneberg, Karl Laurin ja J. Riihimäki.

Kun komitean kokoonpano tuli tunnetuksi, lausuttiin siitä metsämiespiireissä jo epäilyksiä ja kun sen mietintö 1888 valmistui, herätti se näissä piireissä yleensä varsin sekavia tunteita, enimmäkseen vastustusta. Komitean työn tarkka selostaminen ei tässä tule kysymykseen, muutamat yleiset viittaukset riittänevät osoittamaan, että sen mietintö oli hengeltään varsin toinen kuin 1877-vuoden asetus.

Todettuaan että valtionmaiden asutusasia oli taas ollut esillä 1885 valtiopäivillä, ja että siellä tehtiin neljä eri anomusehdotusta siitä, että »lainsäädäntö enemmän kuin nykyään on laita, katsoisi maan viljelysetujen parantamista», arvostellaan mietinnössä 1877-vuoden asetuksen periaatteellista puolta ja sanotaan m.m.:

»Mitä tulee määräykseen 1 §:n jälkimmäisessä kohdassa, niin on sitä, kun se yksipuolisesti metsänhoidon etua katsoo, pidettävä haitallisena Suomen maanviljelyksen kehitykselle. — Ja koska, kuten nyt on asianlaita, tutkimusvalta kuuluu yksinomaan maan metsänhoitolaitokselle, niin on helppoa ymmärtää, että vaikka asetus ei velvoittaisikaan asianomaisia etupäässä katsomaan metsänhoidon parasta, yksipuolinen metsäharrastus kuitenkin useimmin tulisi ratkaisevasti vaikuttamaan tutkimuksen tulokseen, koska ammattimiehet, vaikka koettavatkin olla puolueettomia, luonnollisesti silmälläpitävät etupäässä sitä asiata, johon he mielensä ja toimensa puolesta ovat kiinnittyneet.»

Jotkin muut lainaukset saattavat olla paikallaan. 2:sen §:n ensimmäisessä lauseessa, näin sanoo komitea edelleen, sanotaan nimenomaan, että »uudistiloja perustettakoon missä se ei tule esteeksi kruunun metsänhoidolle. Jos 1 §:n mukaan metsänhoidon tarve asetettiin tutkimuksen ojennusnuoraksi, niin tässä tutkimisoikeus lavennetaan siihen määrään, että kaikki maa, missä uudistalojen perustaminen jossain suhteessa voi estää kruunun

metsänhoitoa, myös jätetään metsänhoidon alle. Varsinaisen maanviljelyksen edistyttämistä on miltei tämän kautta julistettu sivuasiaksi metsänkasvatuksen rinnalla . . .» »Kun . . . metsänhoitajalle on jätetty toimeksi tutkia käyttämättömän maan laatua ja sopivaisuutta kruununpuistoksi tahi talon perustamiseen, . . . voiko talonperustaminen tapahtua ilman että se haittaa muun alueen käyttämistä metsänviljelykseen, ja samalla tehdä lopullinen ehdotus maan käyttämisestä, niin on metsätalouden etu maanviljelyksen vahingoksi näissä määräyksissä saanut liian suuren vaikutusvallan» . . . »Kieltämättä sitä suurta merkitystä sekä paljastaan taloudellisessa suhteessa että myöskin ilmanalaan nähden mikä on metsänhoidosta ja suojeluksesta maassa, pitänee kuitenkin myöntää, että pääasiallisena ehtona vakavamman taloudellisen perustuksen laskemiseen korkeammalle viljelykselle Suomessa on pidettävä maan mahdollisimmasti yleinen viljeltäväksi antaminen.»

Komitean mietintöön oli sekä Nummelin että Nylander liittäneet vastalauseensa. Nummelinin lausunto edustaa epäilemättä niinhyvin metsähallituksen kuin metsänhoitajien enemmistön kantaa, mutta sitä ei otettu huomioon. 1892-vuoden asetus, joka oli mietinnön näkyväisenä tuloksena, rakentui pääasiassa sen ehdotusten pohjalle. Kruununpuistojen muodostaminen keskeytyi, metsänhoitajien asema asutusta koskevien suunnitelmien teossa jäi varsin vaatimattomaksi ja siirtyi pääasiassa maanmittareille ja heidän vastuulleen. Metsänhoitovirasto siirrettiin puheenalaisessa, yhteiskunnallisesti suuriarvoisessa työssä alempaan kaareen. Sitä ei katsottu päteväksi sitä suorittamaan ja sen epäiltiin oman ammatin etujen liiallisesta suosimisesta. Komitean enemmistö oli, kuten Blomqvist sanoo, pitänyt valtion maa- ja metsäomistusta miltei epäkohtana, joka maan luovuttamisella yksityisille oli mahdollisimman pian saatava korjatuksi, ja tämä lause lienee kuvaava metsäviranomaisten käsitykselle yleensä.

Ristiriitaiset pyrkimykset olivat siis kärjistyneet eikä rauhaa tarvinnut näiden olosuhteiden vallitessa odottaa. Niille oli päinvastoin annettu uutta virikettä, koska tapahtunut kehitys oli katsottava suomenmielisten aikaansaannokseksi ja ruotsinmieliset olivat sitä vastustaneet. Vastustajina oli, sehän oli tunnettua metsähallitus, sen johtaja af Forselles, ylimetsänhoitaja Carl Nummelin, jotka molemmat tunnettiin kiivaiksi ruotsinmielisiksi, Evon metsäopiston johtaja A. G. Blomqvist, ylimetsänhoitaja Alex. Borenius ynnä monet muut. Ja hallituksessa, jossa senaattorit Y. K. Yrjö-Koskinen, Ignatius, v. Daehn ja Oker-Blom muodostivat suomalaisen vaikutusvaltaisen vähemmistön, oli metsähallituksella paljon kannattajia, ennenkaikkea Norrmén.

Metsänhoitovirasto, ei sen pahempi, suinkaan ollut sellainen laitos, johon ei olisi sopinut kirpeätäkin arvostelua kohdistaa. Lieneeköhän syy alkuaan ollut meille istutetun metsänhoidon alkuperässä ja siellä vallinneissa sanontatavoissa ja käsityksissä, mutta arvostelu metsänhoitolaitostamme kohtaan olisi varmaankin monessa suhteessa muuttunut toisenlaiseksi, ellei metsävirasto matkalle lähtiessään olisi kietoutunut jonkinlaisen oppineisuuden ja tieteen vaippaan. Tieteillä ei siihen aikaan yleensä käsitetty mitään käytännöllisen elämän piiriin kuuluvaa, vaan jotakin arkisen askartelun yläpuolella, väliin hyvinkin abstraktisessa ilmapiirissä liikkuvaa ajattelua. Minkälaisen ivanaurun synnyttikään Snellmanin »vetenskapen i skogen», ja kuinka kauan metsänhoitovirasto saikaan suotta kärsiä tämän ivanaurun aiheuttamia kirveleviä neulanpistoja. Tottahan on sekin, että »oppineen» asenteen ottaminen, joka kai monelle nuorelle taipaleelle lähtevälle oli varsin houkuttelevaakin, saattoi olla turvaksikin. Mutta vaikka se olisi ollut omansa nostamaan auktoriteettia ja »herruutta» joissakin suhteissa, oli ennakolta suuriksi arvioidut uuden metsäviraston tavoitteet ja niiden saavutusmäärä toisiinsa hyvinkin käännetyssä suhteessa. Metsävirasto ei tullut suosituksi — sehän on tosiasia, josta ei päästäne — ei ainakaan maalaisväestön keskuudessa.

On monasti sanottu, että tämä johtui suurelta osalta sen ruotsinmielisyydestä, mutta sekin väite vaatii tarkistusta. Paljon suuremmassa määrin kuin ruotsinmielisyys vaikutti epäilemättä maalaisväestön keskuudessa kielteiseen suhtautumiseen eräänlainen vaistomainen tunne, että hyvin moni metsänhoitaja oli tämän väestön pyrkimyksille kuuro tai välinpitämätön. Myöhempien sukupolvien tulee tietysti varoa lausumasta aikaisemmista arvostelua, joka ei olisi oikeudenmukainen, mutta ottamalla huomioon, että vanhempaan metsänhoitajapolveen kuului paljon sellaisia sen ajan sivistyneistön lapsia, jotka olivat kasvaneet eräänlaisessa, joskaan ei aina todellisessa, niin kuvitellussa, »aristokraattisessa» ilmapiirissä, jossa suhtautuminen varsinaiseen rahvaaseen aivan itsestään, tiedottomasti ja luonnollisena asiana muodostui alentuvaksi, ei tämä vaisto liene ollut aiheeton. Ruotsinkielen käyttö, joka sellaisenaan ei ollut mikään kelvollisuuden tai kelvottomuuden oikea mittapuu, oli, siitä ei kai minnekään päästäne, meillä sen epäluulon lisäaiheena, joka kaikkialla maailmassa kielen yhtäläisyydestäkin huolimatta on vallinnut varsinkin maalaisväestön ja virkamieskunnan välillä. Tämä epäluulo on tuottanut monelle virkaansa kaikella uskollisuudella ja huolella ja yhteiskunnallisesti moitteettomalla tavalla hoitaneelle metsänhoitajallekin huolia ja suruakin, mutta sitä ei käynyt hevin poistaminen. Kokemus on opettanut, että

tämä epäluulo ei ole hävinnyt senkään jälkeen kun virkamiehistö, m.m. metsänhoitajakunta on suomalaistunut, mutta 1800-luvun loppupuolella oli helppoa käydä metsänhoitajakunnan kimppuun jo senkin takia, että se kieleltään ja usein mieleltään oli väestölle vieras. Suomalaisuusliike oli, sekään ei liene mikään salaisuus, sekä kielitaistelua, jossa ajettiin suomalaisen väestön kielellisiä oikeuksia ja tahdottiin tehdä ne tämän väestön kieltämättömien elinehtojen mukaisiksi, että hyvin ratkaisevassa määrin yhteiskunnallis-sosiaalinen liike, alempiasteisten taistelua yläluokkaa vastaan, pyrkimystä »päästä aurinkoon». Tämä antoi sille sen monasti katkeran sävyn. Sekä ruotsin- että suomenmielisellä taholla tämä varmaankin tunnettiin ja ymmärrettiin, ja koska mitään valta-asemaa ei yleensä ole annettu vapaaehtoisesti toiselle, vaan siihen on tarvittu taistelua, kehittyi taistelu kiivaaksi, ja siinä taistelussa peiteltiin monasti tahallisesti tai tahtomatta sen ydinkohdat, siis mitä suomalaisuusliike perimmäiseltä olemukseltaan oli: ei vain kielellinen vaan yhteiskunnallinen vallankumous.

Näin käyvät ymmärrettäviksi monet ilmiöt, valtiopäivillä etenkin talonpoikaissäädyssä aina uusiutuvat katkerat hyökkäykset metsänhoitolaitosta vastaan, ja sellaiset häikäilemättömät, selvän alemmuustunteen sanelemat häväistyskirjoitukset kuin Pellikan. Toisaalta olisi väärin väittää, ettei se arvostelu, jota esim. suomalainen puolue, m.m. myös Hannikainen kohdisti metsänhoitolaitokseen, olisi ollut asianharrastuksesta ja isänmaallisista, puhtaista pyrkimyksistä lähtenyttä. Sitä se kieltämättä oli, mutta reaalipolitiikassa käytetään usein paljon sellaista, joka kirjoituksille antaa niiden ominaisen kirpeän katkeran maun. Puhtaan paatoksen ohella oli sameatakin, henkilökohtaisuuksien sanelemaa.

Entä ruotsinmielisellä taholla? Ruotsalaisen puolueen liberaalinen siipi jäi verrattain pian vaikutusta vaille ja hajosi. Sen varsinainen kantaosa alkoi yhä määrätietoisemmin kulkea sitä kansallisuuslinjaa, jota se nykyisin seuraa. Puhtaasti kulttuuripuolueesta, joka edusti sen aikaista sivistyneistön pääosaa ja jolla oli käytettävissään kaikilla aloilla päteviä voimia, se olojen pakosta alkoi kulkea samoja reittejä kun sen katkerasti vihaama kilpailija. Näin ollen lienee verrattain vaikeata senaikaisessa sanomalehti- ja aikakauskirjaväittelyssä havaita täysin määrätietoista linjaa. Vasemmisto ja oikeisto, joita kieltämättä oli niin toisessa kuin toisessakin leirissä, ei ollut vielä selvästi erossa. »Edistysmieliset» löydetään usein vanhoillisiksi havaittujen suomenmielisten ja »vanhoilliset» vapaamieliskulturellien ruotsinmielisten piiristä.

Kenties jokin esimerkki sanomalehtiväittelystä noilta ajoilta saattaa

olla valaiseva Tässä mielessä voidaan tutustua esim. siihen kynäsotaan, jota aikanaan käytiin suomalaisen puolueen alotteesta perustetun »Finland»-lehden ja »Nya Pressenin» välillä armon vuonna 1886.

Elokuun 3 päivänä on Finland-lehdessä johtava: »Om kronoskogarnas förvaltning» (valtionmetsien hallinnosta). Siinä lähdetään siitä, että 1885-vuoden valtiopäivillä oli valtionvarainvaliokunta käsitellyt valtionmetsien hallintoa ja lausunut sen toivomuksen, että hallitus koettaisi, mikäli mahdollista poistaa ne esteet, jotka ovat aiheuttaneet sen, että tulot kuluneina vuosina olivat hyvin vähäiset, 309 000, 319 000 ja 672 000 mk, ja ne epäkohdat, joita valtionmetsien hallinnossa muutoin saattoi olla. Ritaristossa ja aatelissa oli senaattori Norrmén valiokunnan lausunnon johdosta käyttänyt puheenvuoroa ja torjunut ne moitteet, jotka valiokunta oli esittänyt ja vastustanut valiokunnan toivomusponnen hyväksymistä. »Finland»-lehden mielestä valiokunta oli ollut kovin pidättyväinen ja esittänyt mieluummin hiljaisen huokauksen kuin muistutuksen metsähallintoa vastaan. Norrménin lausunto, jota »Finland» selostaa, kosketteli suhteellisen tunnettuja asioita valtion metsien pinta-aloista ja sijaitsemisesta. Hän huomautti, että sahatukkipuiden määrä on näissä metsissä vähäinen, Turun tarkastuspiirissä 200 000—300 000, Hämeen 180 000 ja Viipurin 180 000, mikä luultavasti on rohkeanlainen arvio, Vaasan n. 2 000 000. Suuria myyntiä ei siis ole voitu ajatella. Kun saatuja tuloja oli moitittu pieniksi, niin tuli ottaa huomioon, että huutokaupoissa tehdyt tarjoukset, mikäli ne koskivat Kuopion, Vaasan ja etel. läänien metsiä, oli tavallisesti hyväksytty. Oulun läänissä oli sitävastoin vain osa tarjotuista eristä myyty, sillä hinnat ovat usein kovin alhaisia tahi tarjouksia ei tehdä ollenkaan. Hinta on kumminkin aikaisemmasta 1.5—3 pennistä kuutiojalalta kohonnut 13 penniin.

Hän lopetti lausuntonsa sanoen näin: »Metsähallinnolla on ollut useita ja suuria vaikeuksia voitettavina ja on jo toimintansa alussa saanut vastusta ja tehty epäilyksen alaiseksi tunnetun iskusanan »vetenskapen i skogen» johdosta, mutta rohkenen kumminkin olla sitä mieltä, että metsähallituksen tärkeimpänä tehtävänä tulee vielä toistaiseksi (en tid framåt) olla suojata metsiä ja edistää niiden uudistumista (beredande av deras återväxt), jotta valtionmetsistä tulisi niinkuin niiden tulisi olla: valtion tulolähde.

Kirjoitus jatkui »Finland»-lehdessä 6/8, ja siinä sanotaan, että metsähallitus hoitaa metsämaa-alaa, joka on jonkin verran suurempi kuin yksityismetsien. Miten se tulee käytetyksi, siitä ei herroilta metsänhoitajilta saa pienintäkään valaistusta. Jos kysyy, kuinka monta kuutiojalkaa kas-

vaa laadultaan yleinen metsämaa t.a. kohti vuodessa, katsoo tavallinen ammattimies sen vastaamisen täysin mahdottomaksi. Tämän jälkeen sanotaan Gyldénin laskeneen sen 100 kj:ksi. Vaikka tämä luku on varsin epävarma on siitä pitkä askel metsähallituksen kalkyyliin, jonka mukaan korkein bruttotulo kohoaa 5 penniin t.alalta, »siis jos kuutiojalan hinta on 10 penniä, noin puolen kuutiojalan kasvuun t.a. ja vuotta kohti». Tämän jälkeen seuraa laskelma valtionmetsien alasta. Jatkossa (10/8) sanotaan: «Yksityismetsiä hävitetään ja niiden täytyy lopultakin tyhjetä. Tämä metsän puutetta koskeva valitus on ainakin 200 vuotta vanha, mutta ei onneksi toistaiseksi ole osoittautunut aiheelliseksi. Se on paras todistus siitä, »että metsä uudistuu, mikä metsähallituksen mielestä sen omissa metsissä tapahtuu kovin hitaasti.» Yksityismetsiä hakataan todennäköisesti liiaksi — mikä on ostajan syy. Tukinostajan jäljiltä on metsä kuin ruisvainio, johon karja on päässyt, eikä hän välitä, jääkö alalle siemenpuita ja hävittääkö hän taimistoa. »Olipa nyt tämän laita mikä hyvänsä, joka tapauksessa täytyy todeta, että yksityismetsätalouden ja valtion talouden välillä on huutava ero.» Kirjoittaja vetoaa sitten eräisiin ritaristossa ja aatelissa valtiopäivillä 1885 annettuun lausuntoon, jonka mukaan valtion osuus maan metsäalasta on n. 64 %. Jos sillä on näin paljon hallussaan »luulisi sen riittävän, mutta niin ei näytä olevan». Tarmolla, joka ei pelkää voimakkaimpiakaan toimenpiteitä, koettaa valtio yhä edelleen varustaa itselleen »kruununpuistoja». Huolissaan maan polttoaineen tarpeen tyydyttämisestä joskus tulevaisuudessa ostaa valtio milloin siellä milloin täällä joidenkin tuhansien t.a. metsämaat sellaisissa maan osissa, joissa niitä ei muka ole entuudestaan riittävästi, ja maksaa, kun niiksi tulee, 10 mk t.alalta. »Dessa marker skola sedan utgöra den fatabur, ur vilken befolkningen i länet skall förses med vedbrand med mera. Under det beräkningarna visa, att även med den ursinniga misshushållning, vartill skogens egenskap av att tillsvidare på de flesta ställen vara fullkomligt värdelös leder, en återväxt utöver avverkningen äger rum till det enorma beloppet av några miljoner normalfamnar. Det är en faderlig omsorg och patriarkalism, som med all säkerhet icke finner sin like på jordens rund. Finska folket skall åtminstone ej frysa i all framtid. Och forststyrelsen har under sin kvartsekels tillvaro gjort sig väl förtjänt av fäderneslandet genom att nu redan vidtaga åtgärder till denna besparing.» (Näistä maista tulee siis se varastoaitta, josta läänin väestö saa poltto- y.m. puutarpeensa. Laskelmien osoittaessa, että siitä silmittömästä hävityksestä huolimatta, johon metsän enimmissä tapauksissa liiallinen runsaus ja siitä johtuva arvottomuus johtaa, metsä kasvaa miljoonia

normaalisyliä hakkuuta suuremmaksi. Onpa se isällistä huolenpitoa ja patriarkaalisuutta, jolla maanpallolla ei ole vertaistaan. Suomen kansan ei tarvitse kumminkaan paleltua koskaan. Ja metsähallitus on neljännesvuosisadan aikana ansainnut synnyinmaan kiitoksen ryhtymällä nyt jo tarpeellisiin säästöihin.)

Eihän luulisi sen olevan liiaksi vaadittua, niin sanotaan edelleen, jos valtion metsät tuottaisivat 33 % maan metsien koko kasvusta, 12 milj. norm. syltä, siis 4 milj. n.s. ja jos ne voisivat tuottaa 33 % siitä vientitavarasta, joka toistaiseksi on otettu yksityismetsistä. Se olisi noin 2.0 milj. runkoa. »Och då kronoskogen i 25 år stått under »vetenskapens vård», så torde i alla förklaringar av annat slag än hittils angivna kunna fordras.» Pitävätköhän metsähallituksen laskelmat tukkipuiden määrästä paikkansa? Metsänomistajat vakuuttivat myös aikanaan, ettei heillä metsää ollutkaan. Metsänostajat ne ensiksi löysivät nämä varastot, jotka on havaittu paljon suuremmiksi kuin mitä voitiin otaksuakaan. Vaikeata on myöskin uskoa, että tukkipuita olisi muualla, mutta ei valtion mailla. Lieneeköhän niiden hävitys suurempi kuin yksityismetsien.

11/8 ilmestyneessä numerossa kirjoitus jatkuu. Huomautetaan, että ritaristo ja aateli sekä porvarisääty vaati valtiovarainvaliokunnan ponnen poistamista. Siellä siis ei uskottu, että metsähallinnossa *saattaisi* olla epäkohtia. Siellä oltiin nähtävästi sitä mieltä, että 5 pennin bruttotulo t.alalta on aivan riittävä. Kun eduskunta on näinkin tyytyväinen, niin ei korjauksia tarvittanekaan.

»Jos on olemassa puu, joka on metsän uudistuksen takia kaadettava, on se hakattava aivan siitä riippumatta, mitä ajatellaan kaukaisen tulevaisuuden luulotelluista tarpeista ja vaikka valtion edun väitettäisiinkin olevan toisen kuin valtion metsien. Herra Norrmén muistuttaa tunnetusta iskusanasta »vetenskapen i skogen» Me tahdomme myöskin muistuttaa yhtä tunnetusta väittelystä, joka koski kysymystä »huru framtiden skall hållas varm» Se lausuttiin Nordströmin huolien johdosta 1840-luvulla tulevasta polttopuun puutteesta. 40 vuotta on siitä kulunut ja polttopuun kulutus on kasvanut mittaamattomasti, mutta nyt lasketaan, kuten edellä on osoitettu, että kasvu Suomen metsissä johtaa suureen ylijäämään . . . Tämä odottamaton polttopuiden lisäys ei varmastikaan ole mikään »vetenskapen i skogen'in» ansio . . . Aivan toisten voimain johdosta on puusto lisääntynyt Siihen on luvalla sanoen vaikuttanut kulutus ja sen seuralainen kirves. Me olemme yksinkertaisesti sitä mieltä, että kirves tai hakkuu ensi sijassa jouduttaa (befordrar) metsän uudistusta» Mainittuaan Helsingin kaupungin kulutuksen ja Uudenmaan rannikkopitäjien

metsävarastojen suuruuden, joka ei ole tästä kulutuksesta pienentynyt, kirjoittaja jatkaa: »Tämä on todisteena siitä, ettei metsä koskaan lopu, kunhan sillä on jotakin arvoa. Mutta kun kahden miljoonan asukkaan kansalla on 46 milj. t.a. laajuinen metsäala, ei metsällä voi olla mitään arvoa. Väestön lisäys ja sen johdosta kasvava puuntarve, ne ne takaavat, ettei metsästä vastakaan puutetta tule eikä suinkaan se säästö, jonka valtio voi metsissään varastoida. Voidaan tosin säästää 3 milj. täysin kypsynyttä tukkipuuta valtion metsissä tulevaisuutta varten. Se on siis noin puolet nykyisestä viennistä ja meillä olisi siis mahdollisuuksia tämän säästön varassa elää vielä puoli vuotta sen jälkeen kuin yksityismetsät ovat täysin hävitettyjä. Mutta jos nämä 3 milj. puuta estää kaksi kertaa suuremman määrän kasvua, ei meidän mielestämme ole viisaan taloudenkaan mukaista antaa niiden seistä vuosikymmeniä huomioonottamalla, että täysin kypsät kuuset vuosittain huomattavasti pilaantuvat.» Artikkelin loppuosa kohdistuu metsähallituksen toimittamiin maanostoihin, joita pidetään aiheettomina ja kalliina. Metsähallitus ei osta karuja autioksi hakattuja maita, vaan hyvämetsäisiä alueita, joista entinen omistaja saa ottaa osan puuvarastoa, eikä metsähallitus myöskään osta autioiksi jätettyjä tiloja muka siitä syystä, että verot niistä ovat korkeita. Lopuksi sanotaan, että valtiopäiväin valtionvarainvaliokunnan ponsi oli paikallaan, koska kaikesta päättäen eräitä puutteita metsähallinnossa saattaa olla ja ne olisi tutkittava.

Tähän kirjoitukseen tuli sitten lokakuussa samana vuonna vastaus »Nya Pressen» lehdessä. Kahdessa eri numerossa polemisoidaan »Finlandia» vastaan kirjoituksissa, joiden otsikkona oli »Tidningen »Finlands» fria fantasier om forstförvaltningen i landet». Kirjoittaja, joka käyttää nimimerkkiä »Forstman», oikoo ensin »Finlandin» esittämiä metsien pinta-alaa koskevia lukuja ja sanoo, että »Finland» näyttää epäilevän niitten tietojen pätevyyttä, jotka koskevat valtionmetsien tukkipuuvarastoja ja tilastollisen vuosikirjan lukuja yksityismetsissä hakatuista tukkipuista. Samaten lehti näyttää epäilevän senaattori O. Norrmenin asiallista lausuntoa ritariston ja aatelin täysi-istunnossa 16/5 1885. Yksityismetsien pinta-ala on suunnilleen 37.5 milj. t.a. eikä 17 kuten »Finland» on väittänyt. Valtionmetsien t.a. alueesta on ainoastaan $^1/_{10}$ Oulun läänin eteläpuolella. Näistä metsistä voidaan myydä vain tukkipuita, niiden pinta-alasta on suunnilleen puolet suota. Näin ollen voidaan sanoa, että yksityismetsien kasvuisa pinta-ala on $^2/_3$ koko metsäalastamme ja tähän on verrattava se 9.5 milj. t.a. laajuinen kuivanmaan alue, joka valtiolle kuuluu. Tornion hoitoalueessa, jossa on Pohjois-Suomen parhaimmat metsät, on t.alalta löydetty vain

4 sahatukkipuuta. Vaasan läänin itäisessä osassa oli vastaava luku valtion maalla 13.

Yksityismetsät tuottavat viisi kertaa enemmän sahapuita kuin valtion. Yksityisten metsistä olisi, jos valtionmetsien talousohjelmaa olisi noudatettu, saanut hakata siis noin viisi kertaa enemmän kuin valtionmetsistä, mutta hakkuu on ollut paljon suurempi. Viimeisenä viitenätoista vuonna on niitä niin hakattu, ettei niistä enää juuri löydetä sahapuita, jotka 20 jalan päästä maasta mitaten täyttäisivät 10 tuumaa. Niistä saadaan nykyisin 9- ja 8-tuumaisia puita. Liikahakkuu on ollut normaalista kaksi kertaa suurempi.

Tähän vastaa »Finland» artikkelissaan »Stocktillgången i kronans skogar». Tässä väitellään ensin pinta-alatiedoista ja niiden lähteistä. Kun »Nya Pressen» puhuu valtionmetsien talousohjelmasta tai vahvistetusta hakkuusuunnitelmasta, olisi kai ilmoitettava, mille perusteelle sellainen suunnitelma on rakennettu, mutta totuus lienee se, ettei mitään sellaista suunnitelmaa ole olemassa, ei hakkuita varten eikä valtion metsätaloutta varten yleensä. Säästetään vain järeätä tavaraa vastaisuutta varten, siinä koko metsätaloudellinen suunnitelma. Kirjoituksessa tehdään vielä laskelmia tukkipuiden määristä ja hakkuumääristä ja osoitetaan, että 70 milj. kypsäksi katsotun tukkipuun hakkaus 50 vuoden aikana pitäisi olla verrattain kohtuullinen ja että tarvittaisiin hyvinkin terävää silmää huomaamaan, että 3.33 tukkipuuta on t.alalta hakattu ja niin suuri olisi kumminkin n.s. haaskaus.

Tämä antoi aihetta »Nya Pressenille» palata »Finland» lehden vapaisiin mielikuviin joulukuun 4 päivänä. Se polemisoi nyt »Finlandin» pinta-alalaskuja vastaan ja puolustaa aikaisemmin esittämiään. Vaikka niihin olisi joku erehdys tullutkin, ei se loppupäätelmiin olisi mitään vaikuttanut. »Finland» väittää, että valtionmetsistä tulisi saada ainakin 50 penniä nettoa t.alalta eikä 5 penniä kuten nykyisin. Sen mukaan ovat Pohjois-Ruotsin metsät täysin verrattavissa pohjoissuomalaisiin. Siellä hakataan 0.18 runkoa t.alalta. Sama määrä oli siis saatava meilläkin. »Forstman», jota nimeä kirjoittaja edelleen käyttää, viittaa kumminkin siihen, että toimitettu arvopuiden luku ei esim. Tornion hoitoalueen metsissä johda tällaisiin tuloksiin. Kasvu ei siellä ole kuin 0.1 tukkipuuta t.alalla eli siis noin puolet vastaavasta ruotsalaisesta. Ruotsin metsissä ei myöskään ole kulot niin raivonneet kuin meikäläisissä. Ei mikään kansa käsittele tulta metsässä niin varomattomasti kuin suomalaiset. Kirjoituksessa kiistetään, että valtionmetsien hakkuut olisivat summittaisia. Hakkuumäärä on vahvistettu 350 000 runkoksi, mutta tämä luku on kohotettu 500 000, kun myöhemmin on havaittu puuvarastojen olevan suurempia. Lopuksi »Forstman» kokoo käsityksensä erinäisiin ponsiin ja väittää, että »Finland»-lehti edustaa sellaista kantaa, että enimmät valtion maat maan eteläosissa on annettava yksityisomistukseen, siis viljelystiloiksi, jos niitä siihen voidaan käyttää. Me sitävastoin, hän sanoo, olemme sitä mieltä, että maan todellinen etu vaatii, ettei yhtään ainoata valtionmaata siinä maan osassa, jossa valtionmetsien osuus on vain 7 % koko metsämaa-alasta, saa antaa yksityisomistukseen, vaikkakin se havaittaisiin siihen sopivaksi, ja että siinä suhteessa on jo menty aivan liian pitkälle. Samaa mieltä olivat sellaiset valtiomiehet kuin G. von Haartmann, F. Langenskjöld, M. Nordenstam ja valtioneuvos C. V. Gyldén.

Kuka mahtoi olla »Finland»-lehden kirjoituksen kokoonpanija? Tyylistä päättäen hän oli tottunut kynänkäyttäjä ja hyvä poleemikko. Se, että hän yhtämittaa viittaa toisiin asiantuntijoihin, metsämiehiin ja siihen mitä eri metsämiehet sanovat, voi olla merkkinä siitä, että hän itse ei ole ammattimies, toisaalta hän on taloudellisiin kysymyksiin perehtynyt henkilö ja tuntee maalaisolot. Näin on lähellä se ajatus, että kirjoituksen takana on itse A. Meurman, joka käyttääksemme C. Nummelinin sanoja eräässä kirjeessä A. G. Blomqvistille, kuului »till den fennomanska gudomen», mikä hänen käsityksensä mukaisesti oli kolmiyhteinen (J. W. Snellman, Y. S. Yrjö-Koskinen ja A. Meurman). Pahemmin erehtymättä voitanee väittää, että se »Forstman», joka esiintyy Nya Pressenissä, oli Carl Nummelin itse.

Mitä sanotaan nyt kirjoituksista, kun näin vuosien takaa niitä katsellaan? Oliko niissä yhtään mitään sellaista, joka olisi koskenut kielipolitiikkaa tai kielikysymystä? Ei vähääkään. Kirjoittajat olisivat varsin hyvin kielipoliittisessa suhteessa voineet kuulua samaan puolueeseen. Mielipiteiden eroavaisuudet koskivat ihan vallan toisia asioita, asutusta, valtionmetsien myyntipolitiikkaa, hakkuumääriä j.n.e., siis asioita, jotka tänä päivänä ovat ajankohtaisia ja joista keskustellaan ja väitellään nytkin ilman että kielipolitiikka jakaisi siihen osaaottavat eri leireihin.

On mielenkiintoista huomata, miten häilyvät monetkin tiedot metsätalouden peruskysymyksistä vielä olivat ja miten pessimistinen käsitys metsähallituksen taholla oli metsävarastojen ja kasvun ja metsän uudistuksen alalla. Meurman, jos se nyt oli hän, oli todennäköisesti joko vaistomaisesti tai kokemuksensa pohjalla lähempänä totuutta siinä suhteessa, että hän arvioi sekä metsävarastot että valtion tukkipuumäärät paljoa oikeammin

kuin metsähallitus. Hänen ajatuksensa yksityismetsien liikahakkauksista ja hävityksestä ovat pääasiassa oikeat, sillä ovathan ne metsät, jos mitkään, yllättävän kauan kestäneet ja tuottavathan ne yhä edelleenkin noin 70 % kaikesta siitä tavaramäärästä, joka metsistämme vuosittain hakataan. Mielenkiintoisia ovat myöskin valtionmetsien merkitystä koskevat lausunnot. Nykypäivien valaistuksessa tuntuu metsähallituksen pelko metsävarastojemme loppumisesta suuressa määrin liioitellulta, mutta se politiikka, joka johti laajojen metsämaiden ostamiseen valtion haltuun maan eteläosissa, on osoittautunut hyvin harkituksi. Valtiohan on näissä maanostoissaan tehnyt kaikkein parhaita affäärejään. Kieltää ei myöskään sovi, että se säästäväisyyspolitiikka, joka yleensä viime aikoihin saakka on ollut metsähallituksen toimenpiteille tunnusomaista, on osoittautunut viisaaksi. Varsinkin sellaisena aikana kuin nykyisenä on jokainen aikaisemmin tehty säästö taloudellisena tukenamme, ja nyt voidaan rohkeammin kuin aikaisemmin käyttää näitä säästöjä maan ollessa taloudellisissa vaikeuksissa ja ahdingoissa. Yhä edelleen vaikuttaa se, että valtionmetsät enimmältä osaltaan ovat kaukana pohjoisessa, niiden tuottoon epäedullisesti, ja hyvin moni kysymys olisi tällä hetkellä helposti järjestettävissä, jos valtion maaomaisuus Etelä-Suomessa olisi nykyistä suurempi. Valtionmetsämaiden laajentamista varten on viime kuluneina aikoina toimitettu verrattain vähäisiä ostoja, mutta näiden ostojen merkitystä punnitaan nyt meidän aikanamme aivan toisilta näkökulmilta kuin aikaisemmin. Ei ole niinkään paljon puhetta tarpeellisten metsävarastojen säästämisestä vastaisuutta varten kuin valtion vaikutusvallan lisäämisestä teollisuuden harjoittajana ja taloudellisena voimatekijänä yleensä.

Ne letkaukset tieteestä, jota muka noudatettiin ja harjoitettiin valtion metsähallinnossa, olivat kai hyvinkin paikallaan. Eihän metsänhoitajan ammatti 50 vuotta sitten yhtävähän kuin nytkään ollut mitään tieteiden harrastamista. Tarvittiin ammattitaitoa, mutta sitäkään ei voitu niihin aikoihin soveltaa kuin varsin rajoitetussa mitassa, ja tänäkin päivänä riittänee enimmille metsänhoitajille se tunnustus, että he osaavat ammattinsa, ja sen he osaavat hyvin tai huonosti sen opetuksen pohjalla, jota nykyisin annetaan yliopistossa ja joka vuorostaan metsätiedon laajentamispyrkimyksissään on velvollinen noudattamaan tieteellistä pohjaa ja menettelytapoja.

FORST- UND SPRACHPOLITIK IN FINNLAND VOR ETWA 50 JAHREN.

REFERAT.

Der Aufsatz behandelt die kritische Einstellung der Allgemeinheit gegenüber der Forstmeisterschaft und vor allem der staatlichen Forstwirtschaft in Finnland während der 80er und 90er Jahre des vorigen Jahrhunderts.